

VALENTIN ȘERBU (1934-1994)

CEL MAI MARE PROZATOR AL SPAȚIULUI NORD - DOBROGEAN

prof. Mihai Marinache

● Proza inedită a lui Valentin Șerbu

Lista manuscriselor donate Bibliotecii Județene Tulcea de către d-na Steluța Șerbu, în data de 20 august 2004, cuprinde 133 dosare. În mare, structura fondului preluat este următoarea:

- I. Dosare cu mss. celor 13 cărți publicate
- II. copii dactilo pentru aceste cărți (există variante ale fiecărei lucrări, numerotate de către autor)
 1. "Provinciale": 1 (D.39); 2(D.73);
 2. "Expediția": (D.98)
 3. "Dezacorduri": (D.27)
 4. "Figuranții. Baltazar": (D.20); 2(D.69); (D.130); (D.5); (D.108)
 5. "Povestiri senine": (D.76); 2(D.111);
 6. "Fantastica Deltă": (D.21); (D.102);
 7. "Fantastice": (D.18); 2(D.4); 5(D.2); 3(D.56); 6(D.58); (D.59); 6(D.68); 3 (D.71); 3(D.77);(D.97); 2 (D.115); 2 (D.119); (D.120); 3-4-5 (D.129); 5-6 și 7-8 (D.48); (D.68);(D.91); 7(D.110)
 8. "Vizita de adio"
 9. "Inocentul": (D.5); (D.121);
 10. "Satirice"; 2(D3); 8(D6); (D7); 5(D8); (D.9); (D.26); 4(D.36); 6 (D.61); 4 (D.88); 7(D.90); 1(D.114); 3(D.116);
 11. "Tentative"
 12. "Tărâm necunoscut": (D. 13).
 13. "La iarbă verde"

III. 20 dosare ["Fără titlu"] - însemnarea aparține primitorului manuscriselor, pe copertă nefiind trecut titlul: D10, 16, 17, 28, 30, 35, 38, 44, 50, 55, 60, 62, 74, 84, 89, 95, 100, 104.

Aceste dosare ascund, cu siguranță, originalul și copiile celorlalte volume publicate sub directa supraveghere a autorului ("Vizita de adio", "Tentative", "La iarbă verde"). Etapa de prelucrare a fondului va stabili, cu precizie, originalele, copiile de lucru, variantele definitive atât pentru cărțile publicate, cât și pentru textele inedite. Este de la sine înțeles că numai o foarte bună cunoaștere a operei publicate (cele trei romane și câteva zeci de

povestiri) va permite cercetătorului desemnat al studierii fondului o interpretare profesionistă, demnă de cerințele unei exegeze moderne. După clarificarea acestor lucruri, cercetătorul trebuie să descopere în colecțiile publicațiilor literare ("România literară", "Vatra", "Steaua", "Tomis", "Steaua Dobrogei", "Aegyssus" ș.a.) textele tipărite între 1970 și 2005, operație care se dovedește a nu fi tocmai simplă.

IV. Un număr mare de dosare care conțin povestiri și romane cu titluri indicate de autor, (în original, copii, variante în diferite faze de lucru) care pot fi apreciate, cel puțin la prima vedere, ca **inedite**:

1. "Tipicarii" (D.12)
2. "Cărturarii", vol I (D.14); vol.II (D.11;15); (D.46); (D.101);
3. "Planeta nebunilor" (D.24);(D.118)
4. "Chemarea" (D.29)
5. "Catabasis" (D.40)
6. "Prăpastia" (D.41)
7. "Micromilionarii" (D.43); (D.132)
8. "Cavalerii" (D.127)
9. "Povestiri marine" (D.34); (D.37); (D.49);

Sunt considerate **romane** de către autor: "Cărturarii" (2 vol); "Chemarea", "Catabasis", "Prăpastia", "Micromilionarii". Fuseseră înaintate către edituri în 1985, "Cărturarii", "Micromilionarii" (la Editura "Cartea Românească").

*

"Cărturarii", roman în două volume, fusese predat editurii "Eminescu" în august 1985. În fișa de prezentare a cărții, Valentin Șerbu menționează că romanul său surprinde moravuri din perioada 1948-1950, acțiunea având "un pronunțat caracter satiric."

În acest număr al revistei **Armonii. Secolul XXI**, redacția oferă publicului cititor capitolele I-III din primul volum al romanului, care are ca protagonist pe Ion Rămurică, descins în orașul Tulcea, "un vagabond în căutare de învațură".

Mulțumim, și pe această cale, conducerii Bibliotecii Județene "Panait Cerna" (prof. Doina Lelia Postolache), care a permis accesul nostru la explorarea acestui fond inestimabil și a încurajat inițiativa colegiului redacțional al revistei de cultură "Steaua Dobrogei". De asemenea, exprimăm admirația noastră pentru gestul dl. A.T., fost redactor al editurii "Eminescu" și posesor al unui exemplar al romanului, care ne-a permis să luăm act de intervențiile directe pe text ale cenzurii.

Valentin
Șerbu

«CĂRTURARII»

"Cartea înfățișează aspecte, situații și moravuri din perioada anilor 1948-1950. Acțiunea, cu un pronunțat caracter satiric, angajează personaje din straturile periferice ale societății.

Ion Rămurică, protagonistul romanului, un vagabond în căutare de înavuțire, descinde în orașul Tulcea, unde întâlnește câțiva indivizi deposedați de averi, gata și ei să întreprindă o afacere profitabilă. Împreună cu aceștia, Ion Rămurică alcătuiește o echipă ce are drept scop descoperirea unui tezaur. Echipa operează ample investigații asupra localnicilor, incursiunile ei la domiciliile presupușilor posesori ai tezaurului reprezentând însăși țesătura romanului. Comicul împrejurărilor este susținut îndeosebi de particula-

Pagină de manuscris

Lamboru era deosebit vorbăreț și
 mereu agitat. El dădea de la un drept la altul
 împlinirile și promisiunile care circulau prin stăruie
 îndeplinindu de minimum treaba unui mesager. Era
 disret stăind să includă în sine secretete sau groa-
 danite care i se încredințau. În birou, nu învinsura
 pe nimeni nu în depremsă opriște decit vaq fona a viza
 pe cineva. Cu țat tacere și cu toată delicateta pe care
 o svedea, nu izbutise niciodată totuși să stingă
 certurile să timpore revalabile, să domolească spiritete
 agitate prin cine stie ca nefericite împlinire. Încercase
 să înțelească ca sătorii purtând declaratii de dra-
 goni sau prognoze, dare un izmuli să jura mare
 lucru. Se penea că un inspira un încredere și
 nu seriositate. Cu toată că darise de toate inima
 să fie folositare cinva să si aduca contribuția sa al
 la dispoziționea exanimentelor locale, intențite sale nu
 adăra nu o cântare, nu un ecar. Si doar un preludiu
 în schimbul serviciilor sale vnao răspăta exagerata
 nu pabare cu via breu, un prinț și eventual ceva
 sruente pentru ligoni și erau deapre. Unuși nu
 apere la principerea și experiente sa. Cu timpul se

ritățile acelei epoci, căutarea pretinsului tezaur
 facilitând apariția unor personaje vădit rizibile
 înrobite ideilor perimate, prejudecăților de to
 soiul. Este expusă astfel o întregă galerie de
 făpturi îndoielnice, acaparatoare, gata de orice
 compromisuri pentru a-și realiza țelurile
 negustori, cafegii, tarabagii, cârciumari, birtaș
 etc.

Romanul este linear, fiecare capitol
 alcătuindu-se într-o istorisire articulată pe
 desfășurarea acțiunii.

Finalul se împlinesște prin eșecul tuturo
 tentativelor de înavuțire, fapt care provoacă la
 rândul lui destrămarea grupului."

* Prezentarea romanului "Cărturarii", rea
 lizată și semnată de scriitor pentru Editura
 Eminescu.

Valentin ȘERBU

CĂRTURARII (I)

De cum coborî din vagon, Ion Rămurică socoti că e de datoria lui să schimbe câteva cuvinte cu controlorul trenului. Străbătu așadar mulțimea care înțesa peronul gării, căută înfrigurat în dreapta și în stânga, dădu în sfârșit de bărbatul voluminos și impunător pe care știuse să-l evite cu atâta iscusință în timpul călătoriei. Îi întinse mâna scuturându-i-o cu tărie. Lăudă apoi, în termeni plini de înflăcărare, existența mijloacelor de transport feroviar, mijloace menite să înlesnească și mai mult apropierea dintre oameni. Regretă apoi unele neajunsuri, cum ar fi lipsa de mijloace hărăzite feluritelor distracții: vagoane-berării, vagoane-popicării și, bineînțeles, vagoane café-concert. Își exprimă însă nădejdea că multe dintre aceste lipsuri vor fi înlăturate. Declară în final că e totuși mulțumit și că rămâne recunoscător pentru ospitalitatea oferită de căile ferate.

-Așa trebuie să se desfășoare o călătorie! zise el încântat, drept încheiere.

-Adică cum? dori să știe controlorul nedumerit.

-Fără plată! preciză Ion Rămurică. Adică așa cum am călătorit eu. În viitor, te asigur, vom umbla de colo-colo pe întreaga planetă, absolut gratuit și nu se știe dacă nu cumva vom trăi umblând mereu.

Vreți să spuneți că ați călătorit fără bilet? făcu controlorul, devenind brusc bănuitor.

Ion Rămurică mărturisi că, într-adevăr, străbătuse o apreciabilă distanță, aproximativ trei sute de kilometri, fără plată. Nu intra în deprinderile lui să-și frământă mintea cu niște fleacuri enervante ca biletele, tichetele, foile de drum, abonamentele... Își respectase în definitiv principiile. Era un progresist, credea cu tărie în binefacerile tehnice care urmau să copleșească omenirea, le aștepta cu crescândă nerăbdare. Iar una dintre aceste binefaceri trebuia să fie negreșit gratuitatea tuturor mijloacelor de transport.

-Sunt un om al viitorului! declară el cu fermitate.

Anul I, nr. 1
decembrie 2005

Periodic editat de revista de cultură "STEUA DOBROGEI"

Caietele literare Valentin Șerbu

ARTICOLE, COMUNICĂRI, DOCUMENTE

2

Se vede că din vremea, în domeniul acesta al
a de datoria lui să schimbe câteva cuvinte cu
controlorul trenului. Străbătu așadar mulțimea
care înțesa peronul gării, căută înfrigurat în
dreapta și în stânga, dădu în sfârșit de bărbatul
voluminos și impunător pe care știuse să-l evite
cu atâta iscusință în timpul călătoriei. Îi întinse
mâna scuturându-i-o cu tărie. Lăudă apoi, în
termeni plini de înflăcărare, existența mijloacelor
de transport feroviar, mijloace menite să înlesnească
și mai mult apropierea dintre oameni. Regretă
apoi unele neajunsuri, cum ar fi lipsa de mijloace
hărăzite feluritelor distracții: vagoane-berării,
vagoane-popicării și, bineînțeles, vagoane café-
concert. Își exprimă însă nădejdea că multe dintre
aceste lipsuri vor fi înlăturate. Declară în final
că e totuși mulțumit și că rămâne recunoscător
pentru ospitalitatea oferită de căile ferate.

Ion Rămurică

De cum coborî din vagon,
socoti că e de datoria lui să
schimbe câteva cuvinte cu
controlorul trenului. Străbătu
așadar mulțimea care înțesa
peronul gării, căută înfrigurat
în dreapta și în stânga, dădu
în sfârșit de bărbatul voluminos
și impunător pe care știuse să-l
evite cu atâta iscusință în timpul
călătoriei. Îi întinse mâna
scuturându-i-o cu tărie. Lăudă
apoi, în termeni plini de înflăcărare,
existența mijloacelor de transport
feroviar, mijloace menite să
înlesnească și mai mult
apropierea dintre oameni. Regretă
apoi unele neajunsuri, cum ar fi
lipsa de mijloace hărăzite
feluritelor distracții: vagoane-
berării, vagoane-popicării și,
bineînțeles, vagoane café-concert.
Își exprimă însă nădejdea că multe
dintre aceste lipsuri vor fi
înlăturate. Declară în final că e
totuși mulțumit și că rămâne
recunoscător pentru ospitalitatea
oferită de căile ferate.

- GHEORGHE BUCUR
- DUMITRU STAN
- CICI MARIA DRĂGAN
- GHEORGHE SEITAN
- VALERIU TUDOSE
- MIRCEA PETCU
- ELENA BURIC
- ION TĂTUNEA
- MIHAI MARINACHE
- CONSTANTIN B EJENARU
- JEAN UNGUREANU
- ȘTEFAN DUMITRESCU
- FLORIN ANASTASIU
- CEZAR CALENIC
- ION STAIȚU
- STANISLAV PĂPESCU
- GHEORGHE BOGORODEA

TULCEA

Lăsându-l pe controlor pradă unor tumultuoase trăiri lăuntrice, se îndreptă imediat către capătul peronului de unde avu prilejul să contemple priveliștea orașului care, după cum arăta, părea să-l aștepte cu brațele deschise. Văzu mai întâi fluviul scurgându-se solemn pe dinaintea portului, pădurile de sălcii din depărtări, soarele asfințind îndărătul unor dealuri. Mulțimea caselor cățarate pe numeroasele și înverzitele povârnișuri îl umplu de încântare, iar cheiurile și debarcaderele, la care se legănau o necuprinsă varietate de ambarcațiuni, îl făcu să ofteze nostalgic. Înserarea învăluia ocrotitor împrejurimile, o pace adâncă se lăsase asupra așezării...

Profund măhnit că trebuie să revină la cele pământești, Ion Rămurică se smulse din visare și porni să străbată cu pași apăsăți portul. Chipul său prelung și palid exprima nezdruccinată hotărâre de a-și găsi un culcuș, costumul său cam uzat sugerând ideea unor acute lipsuri bănești, pe de altă parte.

Adoptând ținuta turistului, ajunse la străzile principale ce se aflau, evident, în mijlocul acestui oraș. Își petrecu o bună bucată de vreme plimbându-se pe dinaintea prăvăliilor și a bodegilor, exa-

mină stăruitor trecătorii, încercă să-și alcătuiască o părere asupra așezării în care nimerise. Nu văzu nimic neobișnuit. Se afla într-un oraș ca oricare altul, singura trăsătură particulară a acestuia fiind prezența fluviului... Dar clipele se scurgeau repede, trecătorii se împuținau și nădejdea într-un loc de înnoptare începea să se spulbere... În scurtă vreme prăvăliile își traseră obloanele, străzile deveniră pustii, la o răspântie îi ieși în cale un milițian care-l cercetă cu vădit interes... Din restaurante și grădini de vară se revărsau melodii amestecate cu mirosuri de mititei, așa încât fu nevoit să depună o uriașă efortare spre a se îndepărta de aceste locuri îmbietoare. Porni astfel către cartierele îndepărtate ce se bănuiau pe undeva. Pe măsură ce străbătea ulițele adormite, își dădu seama că va poposi fie într-o grădină publică, fie într-un teren viran. Era inevitabil, avea doar experiență, era un voiajor pregătit să facă față oricărei situații. Descoperi, cum se așteptase, un maidan plin de bălării, tocmai bun pentru o binemeritată odihnă. Văzu în mijlocul acestuia un autobuz abandonat și se socoti, pe drept cuvânt, un turist norocos.

-Cine-mi violează domiciliul? se auzi o voce indignată, atunci când Ion Rămurică dădu să deschidă ușa din față a autobuzului.

-În nici un caz o rudă bogată care a venit să-ți lase moștenire întreaga ei avere, drept răsplată pentru alesele tale purtări! zise drumețul.

Ajuns în autobuz, după ce se împiedică de câteva canapele răsturnate, Ion Rămurică prinse să se plângă de starea jalnică în care se aflau unele bunuri de folosință obștească.

Nepăsarea oamenilor ieșea astfel în chip scandalos la iveală, insulta bunul-simț. De ce autobuzul acesta ajunsese să se degradeze, să devină inutilizabil? Unde erau oare hărnicia, inițiativa, spiritul novator? De ce nu se îmbunătățeau condițiile de trai ale oamenilor?

-Sunt un înainte-mergător! preciză el, adresându-se celui care-l întâmpinase cam neprietenos. Nu suport trândăvia.

În vreme ce tot veștejea înclinația unora către lene, Ion Rămurică remarcă anevoie, într-un colț, o făptură ghemuită, având pe umeri un pled. Sub razele lunii care pătrundeau firave în locul acesta, se deslușea un chip tras, cu barbă și plete, ceva fantomatic, nepământean.

-Să facem cunoștință! propuse Ion Rămurică. De ce să dormim dezbrăcați printr-o vrăjmășie lipsită de orice sens...

Dar făptura din colț nu consimți să se prezinte și susținu în continuare că autobuzul îi aparține, el reprezentând ultima rămășiță dintr-o imensă avere expropriată.

-Ieși afară! strigă drept încheiere proprietarul.

-Iată așadar un capitalist! exclamă Ion Rămurică, neținând seama că e alungat. Un capitalist pe care puterea populară l-a deposedat de o avuție obținută prin spolieri și samavolnicii, un capitalist care se ascunde acum de cumplita mânie a maselor, punând la cale, cum e și firesc, cine știe ce mârșăvii. Cum de n-ai intrat la răcoare pentru oribilele dumitale fapte?

Fostul capitalist nu arăta că ar ține seama de aceste observații și prinse să-și apere dreptul de proprietate, potrivit spuselor sale proprietatea nu poate fi încălcată, toate legislațiile lumii pledând fierbinte în favoarea ei. Da, locuia de câteva luni în acest autobuz, se refugiase în chip demonstrativ, dorea să le arate tuturor că e o victimă a regimului. Urma, după acest act de protest, să adreseze o scrisoare Organizației Națiunilor Unite pentru a reclama silniciile pe care este nevoit să le îndure și pentru a cere să i se restituie averea.

Ion Rămurică ascultă până la capăt expunerea, pregătindu-se între timp de culcare. Își găsi un loc pe o banchetă mai teafără, se lungi și oftă din adâncuri. Ideea cu scrisoarea o socotea interesantă și înainte de a adormi vru să stăruie asupra ei.

-Presupun, zise el, că secretarul general al Organizației Națiunilor Unite va fi mișcat până la lacrimi când va afla că undeva, în răsărit, se află un om lovit de o mare năpastă viețuind într-un autobuz deteriorat. Sunt incredințat că-ți va răspunde prompt la epistolă. Îi vei scrie, bineînțeles, din nou, iar el, plin de sollicitudine pentru cei aflați în restriște, îți va răspunde iarăși pentru a te consola și încuraja. Se va înfăptui în felul acesta un rodnic schimb de scrisori, o vastă corespondență care va rămâne adânc înscrisă în istoria omenirii...

Până atunci, până când vei intra în nemurire ca un martir al proprietății, trebuie totuși să trăiești și mă întreb neliniștit cum o vei face în acest mediu dezagreabil.

Fostul capitalist declară că va răbda de foame până când va fi repus în posesia bunurilor expropriate. Era pesemene o fire dârză, neînfricată, și Ion Rămurică o aprecie cum se cuvine. A flămânzi pentru un țel atât de nobil - iată o atitudine

admirabilă. El, Ion Rămurică, nu reușise până acum să înfrunte cu succes cerințele pântecului, se dovedise mereu neputincios înaintea lor. Încercase de atâtea ori să se lipsească de hrană dar nu reușise să stăruie prea mult într-o asemenea inițiativă. Trebuințele pântecului se dovediseră la el de neîn-vins, așa încât declară că-l invidiază pe fostul capitalist pentru tăria lui de caracter.

Conversația se desfășură un răstimp asupra scrisorii ce urma să fie trimisă organizației mondiale, prilej cu care noul venit se simți dator să-și expună părerile sale în legătură cu procedeele compoziționale și stilistice ce se cuveneau a fi întrebuintate spre a se câștiga bunăvoința secretarului general ONU.

-Ce-ar fi să ticluiești scrisoarea în versuri! zise Ion Rămurică.

-Minunată idee! exclamă celălalt. Numai că nu mă prea pricep...

-E și firesc să nu te pricepi. Dumneata ai mânuit bani, te-ai ocupat de latura financiară a lucrurilor, ți-ai închinat puterile spiritului acțiunii de dobândire a bunurilor terestre. Nutresc chiar bănuiala că n-ai citit o carte de versuri. Iată deci consecința! Străduiește-te totuși. Chiar dacă n-ai habar de poezie, o poți practica cu succes dacă te încumeți... Gândește-te numai ce efect va avea o poezie citită în Adunarea generală a forumului mondial, închipuiește-ți ce urmări va comporta o asemenea lectură. Toți ascultătorii vor fi zguduți, cutremurați... Ei îți vor trimite în primul rând substanțiale mijloace bănești, vor face neîndoielnic o amplă colectă pentru ajutorarea unui sărman capitalist ajuns într-o neagră mizerie... Vei începe prin a zugrăvi traiul dumitale în acest autobuz, vei înfățișa apoi răutatea și strâmbătatea semenilor... Cred că trebuie să folosești neapărat hexametru iambic!

-Ce-i aia?

Ehei, pragmatismul, setea de bani ți-a întunecat mințile îndepărtându-le de la sublimul poeziei, de la tehnica ei, de la regulile prozodiei! M-aș apuca să întocmesc eu epistola dar nu sunt capabil deocamdată de un asemenea efort căci mi-e foame. Se găsește ceva de mâncare pe aici?

Fostul capitalist nu răspunse. Începu să se frământa în colțul lui, pregătindu-se, după cum se părea, de culcare.

-Se găsește, repet, ceva de mâncare aici? întrebă iar Ion Rămurică.

-Se găsește, dar nu-ți dau nici o fărâmă! De ce să-ți dau?

-Din omenie, să zicem!

Fostul capitalist se dezlănțui vehement împotriva sentimentului de omenie rău înțeles, insistent speculat de niște pomanagii travestiți în oameni cumsecade. O mulțime de vagabonzi invadaseră orașul, mișunau pe străzi, pătrundeau prin case în căutare de chilipiruri sau, și mai rău, pentru a prăda pur și simplu. Se săturase până peste cap de asemenea creaturi care doreau câteodată să-l jefuiască chiar pe el, aflat acum la marginea prăpastiei bănești.

Ion Rămurică declară că nu-și va pune talentul în slujba întocmirii scrisorii și cuvintele lui îl înduplecară oarecum pe celălalt.

-Dă-mi măcar un mic avans! ceru Ion Rămurică, întinzând mâna după o halcă de pâine oferită șovăielnic de fostul capitalist. Om te fac! Te voi umple de bani!

După ce înfulecă bucata de pâine, Ion Rămurică reuși să doarmă câteva ceasuri, până în zori, când la lumina lor celălalt locatar apărură în adevărata lui înfățișare. Era un omuleț îndesat, cu obraji vineți, nebărbieriți, cu ochii vioi, neastâmpărați. Purta straie ponosite, un soi de redingotă cârpăcită și o pereche de pantofi tociți... Prinse să cotrobăiască înfrigurat prin cotloane, printre banchete și canapele, bolborosind injurii deosebit de colorate împotriva borfașilor care nu prețuiau munca cinstită și nu respectau regulile de conviețuire socială. Umbla de colo-colo, se apleca, ingenunchea, scormonea fiecare colțișor, vorbea întruna.

Ion Rămurică își întinsese larg brațele, căscă prelung, deschise ochii lui mari, albaștri. Se înfioră ușor de răcoarea dimineții, contemplă apoi locuința în care poposisese. Constată că cea mai mare parte a acestei locuințe fusese de mult nimicită. Geamuri aproape că nu mai existau, iar acoperișul se limita doar la câteva bucăți de tablă. Canapelele, sfâșiate, cu câlții și arcurile scoase în afară, păreau că suportaseră galopul unei imense cavalcade. Păienjenșurile și colbul năpădiseră pretutindeni. Se afla parcă pe o ciudată epavă eșuată inexplicabil într-un maidan.

-Totul este zadarnic! oftă Ion Rămurică spre gazda sa. Orice sfortare omenească se lovește de puterea nemăsurată a timpului. Acest autobuz ilustrează de minune deșertăciunea oricăror ambiții... Este surprinzător că nu ți-ai dat seama până acum! Pari a fi om în toată firea!

-Ia mai slăbește-mă cu filozofia asta de trei

parale! răcni celălalt. Mi-am răătăcit ceasul.

În vreme ce fostul capitalist cotrobăia înverșunat oriunde vedea cu ochii, Ion Rămurică se ridică din culcuș zâmbind zilei ce se anunța luminoasă. O plimbare în aer curat se impunea parcă de la sine. Un bărbat respectabil trebuia să facă puțină mișcare înainte de a inaugura munca zilnică. Așa cereau toate îndemmurile medicale în definitiv, și nu numai ele. O plimbare se impunea neapărat, caracterul ei curativ și instructiv dovedindu-se neîndoielnic. Orașul trebuia să fie explorat, cunoscut temeinic... Îl invită deci pe celălalt să facă vreo câțiva pași spre a-și mai înviora cugetul. Dar fostul capitalist continua să-și caute ceasul cu o enervare crescândă, să pretindă că acesta îi fusese furat.

-Voi face o reclamație la miliție! zise el amenințător. Te acuz de hoție! Dă-mi ceasul, altminteri te bag la răcoare!

-Halal! exclamă Ion Rămurică. Bine ne-ar sta la amândoi înaintea unui anchetator! Suntem, n-am ce zicem, persoane onorabile și în această calitate vom stârni numaidecât grija miliției. Nu

cumva vrei să devenim colegi de pușcărie?

Fostul capitalist recnoscu justetea celor spuse de Ion Rămurică, mai ales că-și găsisse ceasul într-unul din buzunare.

Fură nevoiți, dată fiind situația, să se prezinte unul altuia și o făcură simplu, dându-și reciproc mâna. Proprietarul autobuzului se numea Nicu Mardare. Fusese până la instaurarea puterii populare mare negustor de vite, mare proprietar de antrepozite, de terenuri agricole și ferme, mare posesor de vase pescărești, de fabrici. Ion Rămurică își spuse și el numele, adăugând că nu a fost nicicând în stăpânirea unei mari avuții. Era împotriva acestui mod primitiv de acumulare. Posesiunea de fabrici și de ferme reprezenta, după opinia lui, un soi de sminteală, constituia însăși rătăcirea minții omenești. Numai neghiobii râvneau să intre în stăpânirea unor bunuri imobiliare pe care să le păstreze apoi, ruinându-și sănătatea, jertfindu-și chiar viața. Nimic mai nesigur decât moșiile și uzinele, vremurile o dovediseră cu prisosință. Oamenii cu cap încercau să se descurce altfel.